

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSA Jan Futro

po rozpoznaniu dnia 29 listopada 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. P.

przeciwko T. P.

o rozwód

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 25 października 2013 r.

sygn. akt I C 832/13

zmienia zaskarżone postanowienie i zwalnia powódkę od kosztów sądowych w całości.

Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powódki o zwolnienie jej od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wskazał, że powódka złożyła oświadczenie z którego wynika, iż nie osiąga żadnych dochodów, jest zarejestrowana jako bezrobotna, bez prawa do zasiłku i w całości pozostaje na utrzymaniu rodziców. W dniu 4.10.2013 r. powódka została wezwana do uzupełnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przez wskazanie źródeł dochodów powódki, a nadto wskazanie, w jakiej wysokości powódka korzysta z pomocy finansowej rodziców i jakie uzyskują dochody jej rodzice - w terminie 7 dni pod rygorem oddalenia wniosku. Powódka wniosku o te dane nie uzupełniła.

W ocenie Sądu powódka nie wykazała, aby nie mogła ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i dziecka bowiem do chwili obecnej nie wskazała, w jakiej wysokości korzysta z pomocy finansowej rodziców i jakie oni uzyskują dochody, co oznacza, iż nie jest możliwa ocena czy stan majątkowy powódki nie pozwala jej na poniesienie kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Na postanowienie to zażalenie wniosła powódka, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę do wydania postanowienia, a polegający na ustaleniu, że sytuacja majątkowa powódki pozwala jej na ponoszenie kosztów sądowych, podczas gdy całościowo i kompleksowo oceniana sytuacja pozwala na stwierdzenie, że powódka nie jest w stanie ponieść tych kosztów.

Zarzuciła także naruszenie przepisu art. 102 ustawy z dnia 18 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez przyjęcie, że powódka jest w stanie ponieść koszty sądowe bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, podczas gdy z dokumentacji przedłożonej przez powódkę wynika przeciwny wniosek oraz naruszenie przepisu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP a także przepisu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie

Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez faktyczne ograniczenie prawa dostępu do sądu jako gwarancji poszanowania praw człowieka wskutek braku szczegółowego i wnikliwego uzasadnienia odmowy zwolnienia w całości od kosztów sądowych.

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powódki od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz.594 ze zm. dalej: u.k.s.c.) może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. nr 43, poz. 296, z późn. zm.). Wprowadzenie w oparciu o delegację ustawową sformalizowanego wzoru oświadczenia o stanie majątkowym, rodzinnym, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych, z odpowiednimi rubrykami do wypełnienia, miało na celu m.in. zebranie informacji na tyle szczegółowych, aby ich zestaw ułatwiał rozpoznanie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Szczegółowe wypełnienie oświadczenia zgodnie z wzorem stanowi wynikającą z powyższego założenia wystarczającą podstawę do podjęcia przez sąd decyzji (pozytywnej bądź negatywnej) w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd przed rozstrzygnięciem wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych winien zbadać jej sytuację materialną, ale czyni to w oparciu o złożone oświadczenie i ewentualnie przedłożone dokumenty. W wyniku dokonanych ustaleń stwierdza, czy przedstawiony przez stronę materiał jest wystarczający do uwzględnienia jej wniosku.

Niewątpliwie wysokość opłat sądowych, oceniana w świetle okoliczności danej sprawy, w tym mając na uwadze zdolność skarżącego do uiszczenia opłat oraz etap postępowania, na którym owo ograniczenie zostało nałożone, stanowią czynniki, które są kluczowe dla oceny czy dana osoba miała dostęp do sądu, czy – z powodu wysokości należnej opłaty – ograniczona została istota jej prawa dostępu do sądu.

Aby nie narazić się na skuteczny zarzut ograniczenia takiego dostępu uzasadnienie sądu o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych winno być szczegółowe, oparte o ustalone fakty wraz ze wskazaniem podstawy ich ustalenia.

W niniejszej sprawie powódka wskazała, że nie uzyskuje żadnych dochodów, jest zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Wskazała także, że w całości pozostaje na utrzymaniu rodziców. Nie znajdowało więc żadnych podstaw wzywając jej do uzupełnienia wniosku przez wskazanie źródeł dochodu i wysokości pomocy rodziców.

Zasadnie też wskazała załąca, że rodzice nie są obowiązani do jej alimentowania, w szczególności do ponoszenia kosztów jej procesu. Wysokość zatem dochodów rodziców nie może mieć wpływu na ocenę możliwości uiszczenia kosztów sądowych przez powódkę.

Biorąc zatem pod uwagę treść oświadczenia powódki należało przyjąć, że zachodzą podstawy do zwolnienia jej na podstawie art. 102 ust. 1 u.k.s.c. od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie powołanego wyżej przepisu oraz art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

Jan Futro